สร. สาร
สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ www.moe.go.th/websm

"สร.สาร ฉบับที่ ๒ ขอเผยแพร่ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาของสถานศึกษาในสังกัด ศธ."

ภาษาอังกฤษ

เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ กระทรวงศึกษาธิการจัดประชุมเสวนาเพื่อประกาศและขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสู่การปฏิบัติ โดยจะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปเป็นแนวปฏิบัตินำไปสู่การปรับใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๖) ประกอบด้วย ๗ ด้านสำคัญ ดังนี้

• ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน

- ปรับจากการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นไวยากรณ์ เป็นการสอนที่เน้นการสื่อสาร (Communicative Language Approach – CLA)
- เพิ่มกิจกรรมการอ่าน (Extensive Reading)
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจให้หลากหลาย
- ออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความพร้อมและความแตกต่างของโรงเรียน

• พัฒนาครู

- ฝึกอบรมครู (Teaching Training) ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

- ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development – PD)

- พัฒนาระบบติดตามช่วยเหลือ แก้ปัญหา และกลไกการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน (Coaching and Mentoring)

- กำหนดมาตรฐานด้านภาษาอังกฤษ สำหรับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของครู

• ส่งเสริมการใช้ ICT และพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

- ผลิต/สรรหา e-Content แบบโต้ตอบ (Interactive) ด้วยเนื้อหาแบบ Content-based เพื่อช่วยครูที่ไม่ได้จบเอกภาษาอังกฤษ

- ผลิต/สรรหา Learning App แบบต่างๆ เช่น ฝึกออกเสียง บทสนทนาเรียนรู้ด้วยตนเอง และบทสนทนาที่เรียนรู้เพื่ออาชีพ

- อบรมและส่งเสริมการใช้ ICT ศึกษาวิธีการสอนและเนื้อหาต่างๆ จากเว็บไซต์

• ขยายโครงการพิเศษ

- ขยายโครงการพิเศษต่างๆ ได้แก่ 1) English Program (EP), 2) Mini English Program (MEP), 3) International Program (IP) สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางวิชาการสูง 4) English Bilingual Education (EBE) ด้วยการสอนภาษาอังกฤษผ่านวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและศิลปศึกษาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และ 5) English for Integrated Studies (EIS) ด้วยการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

- พัฒนาห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Enrichment Class)

- พัฒนาห้องเรียนสนทนาภาษาอังกฤษ (Conversation Class)

- พัฒนาหลักสูตรและห้องเรียนภาษาอังกฤษแบบเข้มเพื่ออาชีพ สำหรับนักเรียนที่กำลังจะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

• สอบวัดระดับความรู้ความสามารถภาษาอังกฤษตามมาตรฐานสากล

- เทียบกรอบมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference) เพื่อวัดความรู้ความสามารถครูและนักเรียน

- บริการข้อสอบวัดความรู้รายเดือนสำหรับครูและนักเรียนทางเว็บไซต์

• เพิ่มเวลาเรียน

- เพิ่มชั่วโมงเรียนจาก ๔๐ ชม. เป็น ๑๒๐ ชม.ต่อปี (ป.๑-ม.๓ และเพิ่มขึ้นในระดับ ม.ปลาย) ตามโครงสร้างเวลาของหลักสูตรที่จะออกใหม่

- ออกแบบการบ้านแบบสร้างสรรค์ให้นักเรียนทำนอกเวลา

- จัดค่ายภาษาอังกฤษแบบเข้ม ระยะเวลา ๒-๓ สัปดาห์ (๘๔-๑๓๐ ชม.) ในช่วงปิดภาคเรียน

● จัดกลไกขับเคลื่อนที่เข้มงวดและคอยช่วยเหลือสนับสนุน

- พัฒนา Teaching Mobile Unit ประจำศูนย์ PEER (Primary English Education Resource)

- พัฒนากลไกการพัฒนาวิชาการด้วยชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) อย่างสม่ำเสมอสัปดาห์ละ ๒-๓ ครั้ง

- พัฒนาระบบ Coaching ประจำโรงเรียน เพื่อเป็นกลไกคอยช่วยเหลือครู ให้คำแนะนำ ติดตามสอดส่องปัญหา และนำการแก้ไข

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน

สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนปัจจุบัน

● จำนวนผู้เรียนและสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีน

ปัจจุบันมีนักเรียนเรียนภาษาจีนรวมทั้งสิ้น ๘๖๓,๐๕๖ คน ในสถานศึกษาทุกสังกัด ๑,๕๒๔ แห่ง แบ่งเป็นดังนี้

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนักเรียนจำนวน ๕๗๓,๐๕๖ คน จากสถานศึกษา ๗๖๙ แห่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีนักเรียนจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน จากสถานศึกษา ๕๐๐ แห่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา มีนักเรียนจำนวน ๖๐,๐๐๐ คน จากสถานศึกษา ๑๕๕ แห่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีนักเรียนจำนวน ๓๐,๐๐๐ คน จากสถานศึกษา ๑๐๐ แห่ง

● การจัดการเรียนการสอน

- ระดับประถมศึกษาเปิดเป็นสาระเพิ่มเติม จำนวน ๑–๒ คาบ/สัปดาห์ โดยจัดให้เรียนทุกคน ทั้งห้องเฉลี่ยประมาณ ๓๐-๕๐ คน/ห้อง

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เปิดเป็นสาระเพิ่มเติม จำนวน ๑-๒ คาบ/สัปดาห์ โดยจัดให้เรียนทุกคนทั้งห้อง เฉลี่ยประมาณ ๓๐-๕๐ คน/ห้อง

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดเป็นแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา จำนวน ๓-๖ คาบ/สัปดาห์ โดยจัดให้เรียนทุกคนทั้งห้อง เฉลี่ยประมาณ ๓๐-๕๐ คน/ห้อง และสาระเพิ่มเติมตามความสนใจ จำนวน ๑-๒ คาบ/สัปดาห์ เฉลี่ยประมาณ ๓๐-๕๐ คน/ห้อง

● ครูสอนภาษาจีน

จำนวนครูสอนภาษาจีน สังกัด สพฐ. (ปีการศึกษา ๒๕๕๖) ครูไทย จำนวน ๖๐๐ คน ประกอบด้วย ครูที่จบเอกจีน ๕๐๐ คน และครูที่จบไม่ตรงวุฒิ ๑๐๐ คน ครูจากสาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวนทั้งหมด ๘๘๗ คน เป็นครู MOU ระหว่าง สพฐ.กับ Hanban จำนวน ๗๓๗ คนและเป็นครูที่โรงเรียนจัดหาเอง ๑๕๐ คน ครูสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัด สพฐ. รวมทั้งหมด ๑,๔๘๗ คน ครูไทยเอกภาษาจีน ๕๐๐ คน (ครูรับทุน สพฐ. ๓๐๐ คน ครูที่โรงเรียนบรรจุเอง/อัตราจ้าง ๒๐๐ คน) ครูไทยไม่ตรงวุฒิ (ผ่านการอบรมแบบเข้ม ๑ ปี/อบรมต่อเนื่องทุกปี) ๑๐๐ คน ครูจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ๘๘๗ คน (ครูอาสาสมัครจีน ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสพฐ. กับสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ หรือ Hanban (The Office of Chinese Language Council International) จำนวน ๗๓๗ คน และครูชาวจีนที่โรงเรียนจัดหาเอง ๑๕๐ คน)

• หลักสูตรภาษาจีน

สพฐ. ได้จัดทำมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจำนวน ๓ หลักสูตร ได้แก่

- หลักสูตรภาษาจีน ๑๒ ปี (ประถมศึกษาปีที่ ๑ – มัธยมศึกษาปีที่ ๖)
- หลักสูตรภาษาจีน ๖ ปี (มัธยมศึกษาปีที่ ๑–๖)
- หลักสูตรภาษาจีน ๓ ปี (มัธยมศึกษาปีที่ ๔–๖)

• สื่อการเรียนการสอน

๑. สื่อการสอนที่ สพฐ.จัดทำร่วมกับหน่วยงานของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้แก่ สื่อชุดสัมผัสภาษาจีน (สพฐ. จัดทำร่วมกับ Higher Education Press – HEP) โปรแกรมสื่อ interactive (ชุดสัมผัสภาษาจีน) ที่เน้นการสื่อสารสองทาง และสื่อชุดภาษาจีนสร้างสรรค์ (สพฐ. จัดทำร่วมกับ Yunnan Normal University) เน้นไวยากรณ์และการใช้ภาษา

๒. สื่อการสอนชุดอื่นๆ เช่น สื่อที่ผลิตโดยมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สื่อที่ผลิตโดยโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย โดยร่วมมือกับโรงเรียนมัธยมเทียนจิน สื่อที่ผลิตโดยสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สื่อที่ผลิตโดยอัสสัมชัญ (นิยมใช้กันในเครือโรงเรียนแคธอลิค) และสื่อชุด Happy Chinese สื่อชุดนี้อยู่ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐ Hanban นำมาแจกให้ครูอาสาสมัครทุกคนใช้สอน และโรงเรียนยังคงใช้จนปัจจุบัน

• การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน

สพฐ. ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนขึ้นในโรงเรียนที่มีความพร้อมและเข้มแข็งทั่วประเทศ ในปี ๒๕๕๐ เริ่มแรก จำนวน ๒๕ ศูนย์ และเพิ่มขึ้นเป็น ๔๒ ศูนย์ ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ศูนย์เหล่านี้กระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ต่อมา สพฐ. และ Hanban ร่วมกันคัดเลือกโรงเรียนศูนย์เครือข่ายฯ ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น จัดให้มีห้องเรียนขงจื่อในโรงเรียนศูนย์เครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีน และเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก Hanban รวม ๖ โรง ได้แก่ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย กทม. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กทม. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง และโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต

• การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการวัดและประเมินผลเอง แต่อย่างไรก็ตามบางโรงเรียน/มหาวิทยาลัย ใช้ข้อสอบมาตรฐานภาษาจีน HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) และ YCT (Youth Chinese Test) เป็นเกณฑ์ในการวัดความรู้นักเรียน

แผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ประกอบด้วย ๕ มาตรฐาน ดังนี้

• มาตรฐานที่ ๑ การจัดการเรียนการสอนภาษจีน

- กำหนดเป้าหมายและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ให้เริ่มเปิดสอนได้ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กรณีโรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถเปิดในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ โดยปรับสาระการเรียนรู้ เป้าหมาย และตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ ประกอบด้วย

๑. เป้าหมายระดับประถมศึกษา : มุ่งเน้นให้นักเรียนสนใจผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

๒. เป้าหมายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : เน้นการสื่อสารทักษะการฟัง-พูด

๓. เป้าหมายระดับมัธยมปลาย : เน้นการสื่อสารทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และนำความรู้ไปศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ

- **จำนวนคาบเรียนและจำนวนนักเรียน**

๑. ระดับชั้น ป.๔-๖ จัดเป็นการเรียนวิชาเพิ่มเติม ไม่ต่ำกว่า ๒ คาบ/สัปดาห์ โดยกำหนดจำนวนผู้เรียนไม่เกิน ๒๐ คน/ห้อง

๒. ระดับชั้น ม.๑-๓ จัดให้เรียนเป็นวิชาเพิ่มเติม ไม่ต่ำกว่า ๔ คาบ/สัปดาห์ โดยกำหนดจำนวนผู้เรียนไม่เกิน ๒๕ คน/ห้อง

๓. ระดับชั้น ม. ๔-๖ กรณีจัดให้เรียนเป็นแผนภาษาจีน ไม่ต่ำกว่า ๖ คาบ/สัปดาห์ ส่วนวิชาเพิ่มเติมไม่ต่ำกว่า ๔ คาบ/สัปดาห์ โดยกำหนดจำนวนผู้เรียนไม่เกิน ๓๐ คน/ห้อง

- **จัดกิจกรรมค่ายภาษาแบบเข้มข้นสำหรับนักเรียน ระยะ ๓-๔ สัปดาห์ โดยโรงเรียนศูนย์เครือข่ายฯ**

● มาตรฐานที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน

- พัฒนาหลักสูตรให้มีความต่อเนื่อง โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันขงจื่อ Hanban

- จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรและแนวทางการทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- จัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับส่งเสริมกลุ่มนักเรียนที่มีศักยภาพด้านภาษาจีนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะภาษาจีนมากยิ่งขึ้น (Chinese program) โดยโรงเรียนจะสามารถเปิดสอนได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากสพฐ./สพม. ตามแนวปฏิบัติและเงื่อนไขที่มีการกำหนดมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบความพร้อม

● มาตรฐานที่ ๓ การพัฒนาสื่อการสอนภาษาจีน

- ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีใช้อยู่ในโรงเรียนในปัจจุบันให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรับใหม่ พร้อมจัดทำคู่มือครู

- รวบรวมรายชื่อสื่อที่มีคุณภาพเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์

- พัฒนาและจัดทำสื่อการสอนหลักและสื่อการสอนสนับสนุนที่มีคุณภาพ ทันสมัย เนื้อหา สาระสอดคล้องกับหลักสูตร เป้าหมาย แนวทางการจัดการเรียนการสอน และบริบทของผู้เรียนไทย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างยั่งยืน โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

● มาตรฐานที่ ๔ การวัดและประเมินผล

- ประเมินความสามารถการใช้ภาษาจีนของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐานระดับสากล เช่น HSK , YCT

- ประเมินความสามารถการใช้ภาษาจีนของผู้เรียน โดยใช้ข้อสอบกลางที่พัฒนาโดย สพฐ. ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

- พัฒนาคลังข้อสอบวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาจีน โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น Hanban สำนักทดสอบทางการศึกษา

● มาตรฐานที่ ๕ การพัฒนาครูสอนภาษาจีน

- สำรวจข้อมูลพื้นฐานและจัดทำฐานข้อมูลของครูผู้สอนฯ เพื่อวางแผนเกี่ยวกับอัตรากำลังและการพัฒนาครู

- กำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถทางภาษาของครูภาษาจีนโดยเทียบเคียงกับมาตรฐานเจ้าของภาษา

- สอบวัดระดับความรู้ความสามารถ และทักษะด้านภาษาจีนของครูสอนภาษาจีน เพื่อเป็นฐานการพัฒนาขั้นต่อไป

- อบรม/สัมมนา เพื่อพัฒนา ความรู้/ทักษะภาษาจีน วิธีสอนแบบต่างๆ และการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบสื่อสาร และการใช้สื่อ ICT ในการสอนที่เน้นการสื่อสาร

- ติดตามและประเมินผลครูผู้สอนที่เข้ารับการฝึกอบรม

- สนับสนุนให้ครูสอนภาษาจีนที่มีคุณภาพไปอบรมเพื่อเสริมประสบการณ์ ณ ประเทศจีน

- จัดประชุม/สัมมนา/เสวนา/สาธิตการสอนที่ได้ผลดี (Best Practice) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับครูผู้สอน

- จัดกิจกรรมค่ายภาษาแบบเข้มข้นสำหรับครู ระยะ ๒-๓ สัปดาห์ โดยโรงเรียนศูนย์เครือข่ายฯ

● มาตรฐานที่ ๖ การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน

- ตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควบคุมคุณภาพทั้งระดับ สพฐ. และเขตพื้นที่การศึกษา

- สำรวจความต้องการเรียนภาษาจีนของผู้เรียน

- สำรวจความต้องการการใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพของหน่วยงาน/สถานประกอบการ

- จัดการเรียนการสอนภาษาจีนตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา โดยกำหนดให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ โดยมิได้เป็นการบังคับ และจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอื่นหรือวิชาเลือกอื่นๆ รองรับ กรณีผู้เรียนไม่เลือกเรียนภาษาจีน

- จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นปัจจุบัน เพื่อการกำกับดูแลและให้ข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- จัดทำแผนการกำกับ ติดตาม/คู่มือให้ชัดเจน

ทั้งนี้ สพฐ. กำหนดให้โรงเรียนรับทราบแนวทางและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

กลุ่มประชาสัมพันธ์

สรุป/รายงาน

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รักขณา ตัณฑวุฑโฒ

นงศิลินี โมสิกะ

ผู้จัดทำ

กุณฑิกา พัชรชานนท์ นวรัตน์ รามสูต บัลลังก์ โรหิตเสถียร

บรรณาธิการ

บัลลังก์ โรหิตเสถียร

สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ เจ้าของ

โทร. ๐ - ๒๒๘๑ - ๗๘๕๙ โทรสาร ๐ - ๒๒๘๗ - ๗๓๑๘